

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'ריט

ערב שבת קודש
פרשת וישלח
י"ג בכסלו התשע"ח

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

צעירי אגודת חב"ד

פקודת יום

הדרישה מכל אחד: להפיץ המעיינות

על שאלת הבעש"ט מתי יבוא - דייק המשיח בתשובתו בהביאו לשון הכתוב (משלי ה, טז): "כאשר יפוצו מעינותיך חוצה". ידוע אשר מי מעיץ אין למעלה מהם, ובכל מקום שבאים, אף אם למרחוק הוא, דין מעיץ להם, ובכל מקום שבאים, אף אם למרחוק הוא, דין מעיץ להם, ובלבד שלא יופסק החיבור שלהם ההתקשרות עם מקורם, כי מי מעיץ שהפסיקם שוב אין להם דין מעיץ.

וככל הדברים האלו דורשים מאת כל אחד ואחד מאתנו: (א) להפיץ (ב) המעיינות (ג) גם חוצה. ואי אפשר לכל זה אלא ע"י התקשרות שאינה פוסקת עם המקור, התקשרות הולכת ומתחזקת עם הנשיא הוא מו"ח אדמו"ר הכ"מ מקור הפצת מעיינות אלו בכל קצוי תבל.

ועינינו תחזינה בקיום הבטחת משיח צדקנו אשר אז "יכלו כל הקליפות ויהי עת רצון וישועה" ויגאלנו בגאולה האמתית והשלימה.

(ממכתב ר"ח כסלו ה'תשי"א - לקוטי שיחות כרך י' עמ' 244)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ג בכסלו ה'תשע"ח - כ' בכסלו ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	י"ג בכסלו	הלכות קדוש החדש פרק יח-יט. הלכות תעניות... בפרקים אלו. פרק א.	הל' תפלה וברכת כהנים פרק ד.	מ"ע קנ"ג. נט.
ב'	י"ד בכסלו	פרק ב-ד.	פרק ה.	מ"ע נט.
ג'	ט"ו בכסלו	פרק ה. הלכות מגילה וחנוכה... בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ו.	מ"ע נט. ספר משנה תורה: הלכות מגילה וחנוכה... בפרקים אלו. פרק א-ב.
ד'	ט"ז בכסלו	פרק ג-ד. תורת חכם וגוי. ספר נשים והוא ספר רביעי... הלכות אישות... בפרקים אלו. פרק א.	פרק ז.	שם: פרק ג-ד. מ"ע ר"ג.
ה'	י"ח בכסלו	פרק ב-ד.	פרק ח.	מ"ע ר"ג.
ו'	י"ט בכסלו	פרק ה-ז.	פרק ט.	מל"ת שנה.
ז'	כ' בכסלו	פרק ח-י.	פרק י.	מל"ת שנה.
ח'	כ"א בכסלו	פרק יא-יג.	פרק יא.	מל"ת שנה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה							
א', י"ג בכסלו	5:07	4:19	5:29	6:31	8:55	11:30	12:00	4:35.8	5:02
ב', י"ד בכסלו	5:08	4:20	5:30	6:32	8:55	11:30	12:00	4:35.8	5:02
ג', ט"ו בכסלו	5:08	4:20	5:31	6:33	8:56	11:31	12:01	4:35.7	5:02
ד', ט"ז בכסלו	5:09	4:21	5:31	6:34	8:57	11:31	12:01	4:35.7	5:02
ה', י"ח בכסלו	5:10	4:22	5:32	6:34	8:57	11:31	12:01	4:35.8	5:02
ו', י"ט בכסלו	5:10	4:22	5:33	6:35	8:58	11:32	12:02	4:35.8	5:02
ז', כ' בכסלו	5:11	4:23	5:34	6:36	8:58	11:32	12:02	4:35.9	5:02
ח', כ"א בכסלו	5:12	4:24	5:34	6:37	8:59	11:33	12:03	4:36.0	5:03

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה בכמו ארבע מינוטין (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
וישלח	4:00	5:15	4:14	5:16	4:03	5:14	4:18	5:18
וישב	4:00	5:15	4:14	5:17	4:03	5:14	4:18	5:19

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליוחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, ISSN 0793-7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

תשי"ב, קודם ברכת המזון, ציווה הרבי להכריז "שמי שלא סיים עדיין את התניא - ... יסיימו. ולבסוף הוסיף, שלא-ודווקא כעת, אך שלא יפסיקו בין 'חתן תורה' ל'חתן בראשית'⁴⁹."

ביום י"ט בכסלו מתחילים ללמוד שוב שיעורי לימוד התניא (לשנה פשוטה), מתחילת הספר, כפי שנחלקו לימי השנה על ידי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע. תחילת הלימוד היום צריכה להיות בעניינים שהזמן-גרמא, ולכל לראש ב'לשון הרב' שבתחילת לוח 'היום יום' (במעלת יום י"ט בכסלו. ואפשר למצוא בו שייכות לכל יום, גם כשאין הקביעות מתאימה, ובפרט כאשר יהיו 'מונחים בזה')⁵⁰.

שחרית: בעבר, כשעדיין לא התפשט המנהג לטבול במקווה בכל יום, היה י"ט כסלו מהימים שבהם הקפידו לטבול: "חסידים נוהגים לטבול לפני תפילת שחרית די"ט כסלו, כמנהג המקובל מחסידים הראשונים בשם מורנו הבעש"ט, שבערב שבת ובערב יום-טוב, כמו גם בשבת ויום-טוב שחרית טובלים במקווה"⁵¹.

יום שישי

חג הגאולה - כ' בכסלו

יום (ועיקר) ההתוודות - ראה לעיל בתחילת ה'לוח' (בכותרת 'תכנון ההתוודות', ונסמן בהערה 10) מדברי הרבי. אין אומרים תחנון³.

בימים אלה מתחילה ההכנה לעבודה דימי חנוכה, החל מלימוד הלכות חנוכה, הן בנוגע לעצמו והן בנוגע להזולת⁵².

49 שיחות קודש (מהדורת תש"ס) עמ' 125. וכנראה הפירוש, שמיד אחר שייסימו, גם יתחילו מחדש [ולכאורה גם בזמן המקורי של הסיום, ח"י כסלו, שייך להתחיל, אף שטרם הגיע זמנו - כמו בשמח"ת שמתחילים לקרוא 'בראשית']. וראה הגירסא שב'תורת מנחם - התוודות' תשי"ב ח"א עמ' 200.

50 שיחת ליל י"ט בכסלו תשמ"ט ס"ב ('תורת מנחם - התוודות' ח"ב עמ' 4), ועיי"ש במעלת לוח זה בכלל. ואכן רבים מאנ"ש נוהגים ללמוד כסדרו מידי יום ביאורו (וידוע שגם הרבי הקפיד שידעו אותו), בציבור או ביחידות, ולסיימו ולהתחילו מחדש היום.

51 סה"ש תשי"ב עמ' 19. הובא בספר המנהגים.
 52 התוודות תשי"ב ח"א עמ' 393 (מוגה) הערה 58.

המסכת תבוא בכתב, וליתן הכתב בידי אחר, שהרי רואים שזה פועל תוספת כוח וזירוז גם אם יהיו קשיים בדבר, בידעו שיכולים לשאול ולברר אצלו האם אמנם קיים את הבטחתו⁴¹.

אדמו"ר המהר"ש כותב: "ולכל הפחות צריך כל אחד ללמוד מסכת גמרא בשנה"⁴².

על פי זה נהגו מאז לסדר חלוקת הש"ס ביום חג הגאולה י"ט כסלו. משנת תרס"ג ואילך, מפני אפס הפנאי בי"ט כסלו, הנהיגו בליובאוויטש חלוקת הש"ס בכ"ד טבת - יום ההילולא של רבינו הזקן, ומשנת תשי"ג שוב נקבע המנהג דחלוקת הש"ס בכמה מקומות [על-ידי הרבי] - לי"ט כסלו⁴³.

כשהיה כ"ק אדמו"ר מהורש"ב בזמן חלוקת הש"ס בחו"ל, היה מודיע במברק איזו מסכת הוא לוקח⁴⁴. בחלוקת הש"ס יש כמה עניינים: (א) תלמוד תורה של המסכתא אשר לקח לחלקו. (ב) לימוד המסכתא בתור חלק מלימוד כל הש"ס. (ג) כאילו לומד (בשותפות) את כל הש"ס כולו. (ד) נחשב כלימוד בעשרה ויותר. (ה) מקנה ומזכה לכל אחד ואחד מהמשתתפים חלק בלימודו.

"בטח ידביקו בכותלי בית-הכנסת רשימת המשתתפים בחלוקת הש"ס, ויהיה לחיזוק ולזיכרון טוב בהיכל ה', והוא מנהג ליובאוויטש"⁴⁶.

ואותם הנמצאים במקום אשר, מאיזה סיבה שתהיה, הוא "קטן מהכיל" לחלק כל הש"ס - מצטרפים לחלוקת הש"ס הנעשית בבית מדרשו של הרבי ע"י "מחנה ישראל"⁴⁷.

שיעורי תורה: "לשאלתו מה ילמוד בהמעת-לעת דיום הבהיר... י"ט כסלו... מובן שהלימוד צריך להיות בתורתו של בעל השמחה והגאולה, זאת אומרת, תורת חסידות חב"ד, אם בספריו (כמו ספר התניא, תורה אור ולקוטי תורה) או (ביחד עם הביאורים שנתוספו) במאמרים ושיחות של רבותינו נשיאנו"⁴⁸. בסיום התוודות י"ט כסלו

41 שם עמ' 490.
 42 היום יום י"ח אדר-ב; ובעניינינו, סה"ש תשנ"ב ח"ב עמ' 499.
 43 סה"ש שם עמ' 492. ובמקור: 'תורת מנחם - התוודות' תשי"ג ח"א עמ' 216.
 44 ס' ליובאוויטש וחייליה עמ' 45.
 45 מכתב בסה"ש שם עמ' 497.
 46 ממכתב בסה"ש תשנ"ב עמ' 496. 'בית חיינו', גיליון 117 עמ' 29.
 47 ספר המנהגים שם.
 48 אג"ק ח"כ עמ' סא.

העבודה שנרמזה במכתב אדמו"ר הזקן

מדוע בחר אדמו"ר הזקן, הידוע ב"לשונו הזהב", להזכיר את השפעת הגאולה די"ט כסלו על גויים – "כל השרים וכל העמים", במכתב המיוחד שכתב לאחר צאתו לחירות? • כשנוסף חושך בעולם – יש להוסיף באור, באופן של "לפנים משורת הדין" • תפקידו של יהודי לא להסתפק בהפצת היהדות במקומו, אלא גם להשפיע את שבע מצוות בני נח • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

"יום השלישי שהוכפל בו כי טוב"², עם הפסוק³ "פדה בשלום נפשי", ועם עוד פרטים שבאותו מכתב – דברים שמעלתם מובנת אפילו לאנשים כערכנו, וכ"ש וק"ו ליחידי סגולה שאליהם הופנה המכתב.

ולמרות זאת מאריך אדמו"ר הזקן במכתבו ומבאר "כי הפליא והגדיל ה' לעשות בארץ והפליא והגדיל שמו הגדול והקדוש אשר נתגדל ונתקדש בעיני כל השרים וכל העמים אשר בכל מדינות המלך⁴ אשר גם בעיניהם יפלא הדבר הפלא ופלא וענו ואמרו על זאת כי אם מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו"⁵, כלומר, הוא נותן חשיבות יתירה להשפעתה של הגאולה על "כל השרים וכל העמים", ומאריך בכמה פרטים בדבר, והמעייין במכתב (שכבר נדפס⁶) הרי אותיות מחכימות ומאירות, וכשיתבונן המעיין בזה ימצא שם אריכות גדולה בכמות וכ"ש באיכות.

נשאלת איפוא השאלה: מכתב זה נכתב לכל

א. את ביאור תוכן הגאולה די"ט כסלו, יש לחפש לכל לראש בדבריו של בעל הגאולה עצמו, ובפרט בדברים שנאמרו על ידו בסמיכות לגאולתו. בענין זה אנו מוצאים את מכתבו הידוע, שבו ביאר בפרטיות את ענין הגאולה ואופנה. ולמרות שמכתב זה נכתב ליחידי סגולה, הרי היות שלאחר מכן התפרסם המכתב (ונראה שהפירסום ה' תיכף לאחר כתיבתו), מוכח שהכוונה במכתב זה היא ללמד הוראה לא רק עבור יחידי סגולה, דהיינו ענין של גאולה כפי שהוא קשור עם יחידי סגולה – אלא זהו ענין הקשור עם כל אחד מישראל ועם כל ישראל, ענין השייך לכל אלה שהמכתב הגיע אליהם, וגם אלו שהמכתב יגיע אליהם בעתיד.

ב. באותו מכתב אנו רואים דבר תמוה הדורש ביאור:

בתארו את אופן גאולתו, מבאר אדמו"ר הזקן "כי זה היום אשר עשה ה' עמנו הוא יום שנכפל בו כי טוב . . . וכשקריתי בספר תהלים¹ בפסוק פדה בשלום נפשי . . . יצאתי בשלום". כלומר, הגאולה יש בה תוכן וענין עמוק ונעלה ביותר, הקשור עם

באהבת רעים²⁹, וכן "בעבודת התפילה ואהבת ישראל"³⁰, ו"בקיום המצוות באור והתלהבות, וכל זה – באופן דמוסיף והולך"³¹ בג' הקווים דתורה עבודה וגמ"³², בלימוד הרמב"ם, ג' פרקים ליום³³, לסייע גם בממונו למוסדות רבותינו נשיאינו³⁴, ולצאת ב"קריאה לכל אחב"י שליט"א אשר ליבם ער ל'קול ילד בוכה' – לפעולות נמרצות בהפצת התורה בכלל והפצת מעיינות החסידות³⁵ בפרט, הלימוד והמעשה גם יחד, ומתוך התלהבות חיות ואור"³⁶.

חלוקת הש"ס: עצם עניין חלוקת הש"ס הוא מנהג קדום בישראל, ובלשון כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע³⁷: "המנהג הקדום בתפוצות ישראל לגמור כל הש"ס בכל שנה ושנה בכל עיר ועיר, ובמקום שאפשר – בכל בית כנסת ובית מדרש על-ידי חלוקת המסכתות". וידועה השתדלות כ"ק אדמו"ר הזקן בזה, וזה לשונו³⁸: לגמור כל הש"ס³⁹ בכל שנה ושנה ובכל עיר ועיר לחלק המסכתות על פי הגורל או ברצון, ועיר שיש בה מנינים הרבה – יגמרו בכל מניין ומניין, ואם איזה מניין קטן מהכיל – יצרפו אליהם אנשים מאיזה מניין גדול, בכל ישונה, חוק ולא יעבור".

כל אחד ישתתף בזה על-ידי לקיחת מסכת אחת. ומה טוב, באם הדבר ביכולתו, לקחת שתי מסכתות או יותר⁴⁰. כדאי וראוי שההתחייבות על לימוד

(29) היום יום דהיום.

(30) אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"י עמ' שכב, ח"ט עמ' שנד.

(31) אג"ק חכ"ב עמ' עו.

(32) סה"ש תש"נ ח"א עמ' 182, תנש"א ח"א עמ' 191, ועוד. ומוכן ופשוט שבהתוועדות גופא צריך שיהי ג' הקווין: תורה – לחזור מתורת רבותינו נשיאינו. עבודה, תפילה – באמירת 'לחיים' כאשר מברכים איש את רעהו. גמ"ח – לתת לצדקה, ולעודד איש את רעהו (סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 166. התוועדות תשמ"ט ח"ב עמ' 8).

(33) סה"ש תנש"א עמ' 191.

(34) אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"א עמ' תקנג. ח"ב עמ' תעד.

(35) חוצה – החל מה'חוצה' שנפשו, היינו שלימוד החסידות, בחינת ה'יחידה' שבתורה שקשורה עם ה'יחידה' שבנפש, חודר בכל מציאותו וכוחות נפשו (שיחת ש"פ וישלח תש"נ).

(36) אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו חכ"ב עמ' שע.

(37) אג"ק שלו ח"י עמ' סא-סב.

(38) אגה"ק ד"ה 'הוכח תוכיח', שבסו"ס התניא.

(39) נוהגין לחלק "כל הש"ס כולו" גם המסכתות שאין בהן גמרא (כמו זרעים וטהרות), וגם תמיד ומידות (אף שאין אלא סיפור דברים) – סה"ש תשנ"ב ח"ב עמ' 487 הערה 114.

(40) שם עמ' 491.

כבוד בעיר אניפולי)²².

התוועדות²³: "הזקנים, הצעירים גם הנערים, עבדו את ה' וקבלו עליכם עול מלכותו יתברך. דעו כי ביום הזה כל אבותינו – מהבעש"ט – יהיו בעזרכם. קבלו עליכם ללמוד דא"ח באמת, וחיו. היזהרו מאוד ביום הזה כי קדוש הוא. לחיים ולברכה!"²⁴. נוהגים לנגן (=לומר) בחג הגאולה את הניגון הידוע על הפסוקים "פדה בשלום נפשי"²⁵. בתקופות שונות²⁶ הורה הרבי לנגן ניגון זה בהתוועדות, ופעם אחת הורה לנגנו כבר בשבת מברכים חודש כסלו²⁷. אף לסיום ההתוועדות בתקופת י"ט כסלו, לפעמים היה הרבי, בצאתו מההתוועדות (וגם בשבת קודש הסמוכה וכדומה), מתחיל לשיר "פדה בשלום" או את סיום הניגון "ואני אבטח בך"²⁸.

החלטות טובות: "בקביעות עיתים לתורה הנגלית ודא"ח ברבים, וחיזוק דרכי החסידות

(22) תולדותיו בס' התולדות ר'בי דובער – הרב המגיד ממעזריטש, הוצאת קה"ת, תשל"ה.

(23) בליובאוויטש היו עורכים סעודה (ראה אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ד עמ' עג. אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"א עמ' ט), וכן בבתי כנסת חב"ד בכל מקום (אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ה עמ' תמג) ובה אכלו 'שווארצע קאשע' – זכר למאכל אדה"ו בהיותו במאסר – ובבישול והכנת ה'קאשע' ראו זכות מיוחדת (ראה סה"ש תרח"ץ ס"ע 250).

בדורנו נערכת התוועדות י"ט כסלו 'ברוב עם – הדרת מלך' ללא סעודה, וכהוראה לועד כפר"ח ד' (אג"ק חט"ז עמ' קז): "במ"ש בהנוגע להסעודה, בכלל ראוי שבעיקר יהיה מיני מזונות, אלא שכוונת מניין יטלו ידיהם לסעודה כדי שיוכלו לברך ברכת המזון בעשרה, משא"כ האורחים שלא תמיד נשארים... לברהמ"א... נוסף על הקושי בנט"י כדבעי", ולמעשה אף הרבי לא היה נוטל ידיו: "משנת תש"א ואילך, בכל שנה ביום י"ט כסלו הכינו גבאי ביהכ"נ סעודה לכבוד יו"ט ואח"כ עלו (מי שזכה להיכנס) להתוועדות כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע – למזונות ומשקה – אבל כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לא נטל ידיו לסעודה אחרי הנ"ל, להוציא פעם אחת ב"ט כסלו תשי"ב" (הרה"ח ר"ל ש"י גורנר). מאידך, בכמה מקומות של ציבור אחב"י הספרדים שהורגלו בסעודות מצווה גדולות מסודרות ואין חשש כהנ"ל, יש שהחזירו עטרה ליושנה.

(24) היום יום ח"ב, ממכתב כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע, י"ט כסלו תרפ"א. וראה אג"ק שלו ח"א עמ' קכב.

(25) עד סוף המזמור – ספר הניגונים, ח"א ניגון נ"ה.

(26) כנון: שיחת י"ט בכסלו תשכ"ב ס"כ, תשכ"ד ס"א, ש"פ מקץ תשכ"ד ס"א.

(27) ראה שיחת ש"פ תולדות תשי"ד ס"א, ועוד.

(28) ס' 'חג החגים' (להרה"ח ר' מיכאל אהרן ש"י זליגואן, ברוקלין תשנ"ט) עמ' 66.

(2) פרש"י בראשית א.ז.

(3) פסוק יט.

(4) ע"פ מגילת אסתר א.טז.

(5) ע"פ תהלים קיח, כג.

(6) אגרות קודש אדה"ו ע' צז ואילך.

לראש ליחידה סגולה, הרלו"צ מברדיטשוב, אחד מגדולי תלמידי הרב המגיד, ולר"ב ממזיבון, נכדו של הבעש"ט, ואדמו"ר בדורו וגם לאח"ז ע"י ספריו וכו' – ואם כן צריך עיון גדול: יחידה סגולה אלה הרי ידעו והבינו את תוכנו העמוק של המאסר והגאולה, וכיצד זה ה' קשור להפצת פנימיות התורה וכו' (שהרי סיבת המאסר והגזירה נתפרסמה בכל המדינה כולה, ובדואי שגדולי ישראל בדור ההוא ידעו על כך), ובמילא, איזו תפיסת מקום יש להשפעת הגאולה על השרים והעמים לגבי ענינה העמוק של הגאולה עצמה, ולמאי נפק"מ מה אמר על כך גוי בפטרבורג!?

נכון אמנם שאין אלה גוים סתם אלא שרים, שרי המדינה וכו', שבהם היתה תלוי גאולתו (ע"פ הטבע), אבל נוסף לכך שגם שרים אלה הם לאמיתו של דבר "כגרזן ביד החוצב" בו" (בידי הקב"ה), הנה האריכות במכתב אדמו"ר הזקן אינה רק בנוגע לחלק זה שהם נתנו לו חופשה, אלא בנוגע לפעולת הגאולה עליהם לאחר מכן, וגם בנוגע לדבריהם, ש"ענו ואמרו" כי מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו.

ג. ומכיון שלמרות הפלא שבדבר המציאות היא שאדמו"ר הזקן מאריך בענין זה במכתב הנ"ל, מכתב שנכתב לגדולי תלמידי הרב המגיד שהיו גדולים בפנימיות התורה, שזהו (לכאורה) עיקר ענין הגאולה ד"ט כסלו (אפשרות הפצת פנימיות התורה), ובהתחשב בדבריו של אדמו"ר הצ"צ על לשונו של אדמו"ר הזקן בכלל, שזהו "לשונו הזהב"8, כלומר, שכל מילה ומילה משקלה זהב (דברים שכותב הצ"צ על לשונו של אדה"ז בכלל, וכ"ש שהם חלים בצורה משמעותית יותר לגבי דברים שנכתבו בנוגע למצבו של יהודי, מצבו של נשיא בישראל, ובקשר למאסר וגאולה הקשורים עם מצב כללות עם ישראל) – בהכרח לומר, שיש קשר פנימי בתוכן שני העניינים, הגאולה המאפשרת את הפצת פנימיות התורה, והשפעתה על עמי הארץ.

אלא שהדבר נרמז בדבריו הקצרים של אדמו"ר הזקן, שכן לשונו היא מדוקדקת וקצרה, כדברי

7 ע"פ נוסח תפילת יום הכיפורים.
8 ראה לקו"ש ח"ד ע' 1124. ועוד.

הרמב"ם⁹ בנוגע ללשון המשנה שהיא "דבר קצר וכולל עניינים רבים".

וקשר זה שבין שני העניינים הנ"ל אינו רק בפנימיות העניינים, שבתחום ההבנה של אדמו"ר הזקן עצמו או יחידה סגולה אלה שאליהם הופנה המכתב מלכתחילה, אלא, היות שהמכתב הגיע סוף-סוף לידי כל אחד מישראל, בהכרח לומר שקשר זה יש בו מובן פשוט, והוראה מעשית בנוגע לפועל גם לאנשים כערכנו.

ודבר זה מוכרח בלאו הכי: כל אלה שהמכתב הגיע לידם מתעוררת אצלם מיד השאלה הנ"ל: בשעה שאדמו"ר הזקן עמד במצב של רוממות הנפש, במצב של גאולה וכאשר חופשה ניתנה לו להפיץ את המעיינות בכל רחבי המדינה; כיצד הקדיש מזמנו היקר וטרח לכתוב במכתבים אלה ע"ד עניינים הקשורים לגוים!?

ובהכרח לומר, שגם התשובה לשאלה זו היא בהישג ידו של כל אחד שהמכתב הגיע אליו, ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט (שהובאה ע"י רבותינו נשיאינו) שכל דבר שאדם רואה או שומע הוא יכול וחייב ללמוד מכך הוראה בעבודתו לקונו¹⁰, ובפרט ענין חשוב כל כך, כמכתבו של אדמו"ר הזקן.

ובהתאם לכלל הידוע שדברי תורה הם "כפטיש יפוצץ סלע"¹¹, מתחלקים לכמה ניצוצות¹², ובפרט ע"פ מאמר רז"ל¹³ שיש ע' פנים לתורה, ועוד זאת – בכתבי האריז"ל איתא שיש ס"ד פירושים בכל ענין שבתורה, בהכרח לומר, שאחד הפירושים שבענין זה יש לו קשר ישיר לענין של מעשה בפועל גם לאנשים כערכנו.

ד. וי"ל בדרך אפשר הביאור בזה:

במכתב זה מלמד אותנו רבינו הזקן שני עניינים כלליים, האחד בנוגע לעבודת האדם בעצמו, והאחד בנוגע לפעולתו עם הזולת.

הגאולה שבי"ט כסלו בכלל מלמדת אותנו שעל האדם לגאול את עצמו מהגבלותיו, ולהתרומם

9 הקדמת הרמב"ם לפירוש המשניות ד"ה אחר כן ראה.

10 ראה תרשי"ט טוב הוספת סק"ט ואילך.

11 ירמיהו כג, כט. סנהדרין לד, א.

12 ראה שבת פח, ב, ובכ"מ. וראה לקו"ש חכ"א ע' 29 ואילך.

13 במדב"ר יג, טז.

אשר אז הנה – ברוב עם הדרת מלך, ההתועדות תהיה עם הזקנים והגדולים שבתורה וכו'.

"ריבוי הכמות, או עליוי האיכות, וידועה השקלא וטריא מי מהם עדיף... "הצעתי בזה, אשר בלילה הראשון, אור לי"ט כסלו, יתוועדו במקומות שונים⁷ (ויודיעו שם אודות ההתועדות דלמחר). ולמחרת, אור לכ' כסלו⁸, יתאספו במקום אחד להתועדות..."⁹.

* כדאי ונכון שכל אחד ואחד יערוך התועדות (ומה טוב – ג' התועדות, "בתלת זימני הווי חזקה" – אחת בעצמו ושתים על ידי שלוחיו, או שמשותף בעצמו בשלושתן כיוון שנערכות בזמנים שונים – בליל י"ט כסלו, ביום י"ט כסלו, ובפרט קרוב לסימו ובאופן שיומשך גם בליל כ' כסלו¹⁰) – עם עצמו (בכל עשר כוחות נפשו), עם בני ביתו, עם חבריו וידידיו וכיו"ב – כדי להדגיש עוד יותר שכל אחד ואחד הוא גם משפיע, וכמו שכתוב (בשייכות לגאולה) "והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם"¹¹.

* הצעות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לאחד מראשוני שלוחיו, בקשר לעריכת התועדות י"ט כסלו בישיבה¹²: לפרסם מראש את תאריך ההתועדות ואת סיבתה בקצרה בעיתונות הנקראת על ידי יהודי המקום; להכין מבין התלמידים כאלו שיחזרו מאמר או על-כל-פנים עניין של דא"ח; וכן לסדר קבוצת מנגנים מהם בסדר מסודר, שבזה תהיה רוממות רוח לתלמידים, ובטח יעורר הדבר ביניהם גם 'קנאת סופרים', וכן יעשה את הרושם

7 בכל מקום ומקום האפשרי – ספר השיחות תנש"א ח"א עמ' 178, תשנ"ב ח"א עמ' 166.

8 הגאולה הייתה לאחר חצות היום (בעת תפלת המנחה), ונמשכה בתוך הלילה דכ' בכסלו (לאחרי ג' השעות וכו' עד שהגיע לדירת החסידים); ומטעם זה נהגו רבותינו נשיאינו לסדר ההתועדות ד"ט בכסלו – באור ל' בכסלו. ומכיוון שנהגו כן ברבים ובפירסום – הרי זו הוראה לרבים (ספר השיחות תשנ"ח ח"א עמ' 155, וש"נ). וראה התועדות תשנ"ט ח"ב עמ' 7.

9 אג"ק ח"ה עמ' מח. ספר המנהגים עמ' 93.

10 ובקביעות כבשנה זו ש"ט כסלו חל ביום חמישי, זו הזדמנות קלה לערוך עכ"פ שלוש התועדות בליל יום חמישי, שיש ויש"ק, ובתלת זימני הוי חזקה (ש"פ וישלח תנש"א).

11 סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 166.

12 בעיר מרקש במרוקו, אג"ק ח"ח עמ' קמו.

המתאים על אנשי העיר והסביבה¹³.
* אף במוסדות לבנות הציע¹⁴, שינאמו על פרשת החג גם אחדות מהתלמידות, אף שעל-פי הרוב מסייעים להן בעריכת הנאומים, כי חשובה ההשתתפות מצידן, וגם עצם הדבר שהן נואמות – ערך רב לו.
* מסיבות והתועדות י"ט כסלו שייכות גם לשבתות שלפניו ושלאחריו¹⁵.

יום חמישי

חג הגאולה – י"ט בכסלו¹⁶

ביום זה לפנות ערב, יצא כ"ק אדמו"ר הזקן נבג"מ זיע"א לחירות מבית האסורים ממאסרו הראשון בפטרבורג בשנת תקנ"ט¹⁷.

מאחלים בלשון יחיד: "גוט יום-טוב – לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות תכתב ותחתם"¹⁸. י"ט בכסלו נקרא על-ידי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ "חג החגים"¹⁹. י"ט בכסלו הוא 'מתן תורה' דפנימיות התורה²⁰. אין אומרים תחנון³.

כיוון ש"ט בכסלו הוא 'ראש השנה לחסידות', ניתן עדיין להשלים בו כל מה שחסר עד אז²¹.

יום-ההילולא: יום זה הוא יום ההסתלקות-הילולא של אדמו"ר רבי דובער, הרב המגיד ממעזריטש נבג"מ זיע"א (בשנת תקל"ג, ומנוחתו-

13 בקשר לביקורת על הזמנת אישי ציבור שלעת-עתה אינם שומרי תורה ומצוות וכו' לאירועים כיו"ב – ראה תגובת הרבי שנדפסה ב'התקשרות' סוף גיליון יז.

14 אג"ק ח"י עמ' קצח.

15 אג"ק ח"ד עמ' סו.

16 ב"ט בכסלו, לבש כ"ק אדמו"ר בגדי שבת (יומן תשכ"ה אות קנו, 'כפר חב"ד' גיליון 692 עמ' 32).

17 וכיוון שלא יצא אדה"ז מבית המגדל אלא בערב, מתועדים ועושים יו"ט גם בכ' בכסלו ('בית רבי' ח"א פ"ח). פרשת היום ב'ספר התולדות – אדמו"ר הזקן, כרך ג, תשמ"ו. מסמכים מקוריים בקובץ 'כרם חב"ד', גיליון 4, מכון 'אוהלי שם – ליובאוויטש' תשנ"ב.

18 כמו בר"ה ('ס' המנהגים עמ' 56) – התועדות תשנ"ט ח"ב עמ' 4. הברכה – היום יום דהיום. סה"ש תש"ב עמ' 19 נמסר, שמנהג חסידי אדה"ז היה לומר 'גוט יו"ט' לפני ואחרי מעריב, ובמשך כל המעל"ע ד"ט בכסלו כשחסידיים נפגשים.

19 אג"ק שלו ח"ז עמ' ל. הקדמת 'היום יום'. נתבאר בלקו"ש ח"ה עמ' 436, חכ"ה עמ' 385.

20 ספר השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 483, ועיי"ש שגילוי למעלה מגילוי פנימיות התורה לע"ל.

21 לקוטי-שיחות ח"ב עמ' 468.

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת וישלח

י"ד בכסלו

יום רביעי,

ח"י בכסלו

יום חתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו עם הרבנית מרת חיה-מושאקא ע"ה, בת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע - ביום ג' פרשת וישלח, י"ד בכסלו תרפ"ט, בעיר ווארשא¹.

מעלת היום, בלשון הרבי²: "חתונה ככלל, אצל כל איש פרטי, היא עניין כללי. אבל אצלי - הרי עלידי החתונה הוכנסתי אחר-כך בעניינים כלליים כו'. זה היום בו קישרו אותי עמכם, ואתכם עמי, וביחד נתייגע ונביא את הגאולה האמיתית והשלימה. וסיים: יעזור השם-יתברך שנראה פרי טוב בעמלנו". "לפני ראש-השנה של חסידות צריכים גם-כן [את] ההקדמות על-דרך [ההכנות וכו'] דימי הסליחות וחודש אלול"³. הפטרה: "חזון עובדיה" (עובדיה א)⁴.

יום ראשון

ט"ו בכסלו

סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה - הערב, אור ליום שני, בשעה 07:19.

יום שלישי,

י"ז בכסלו

בחול מתחילים לשאול על הגשמים בברכת השנים.

היום - סיום לימוד ספר התניא בסדר הלימוד ד'חת"ת, כתקנת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע⁵. [וכן נהגו לסיים את לימוד לוח 'היום יום'. וראה להלן].

יש לסיים עד צאת הכוכבים של יום י"ט כסלו⁵, את המסכת שקיבל עליו כל אחד ואחד בחלוקת הש"ס אשתקד.

בתפילת מנחה אין אומרים תחנון⁴.

תכנון ההתוועדויות ברוב עם:

* יש להכין "תכנית מפורטת איך לנצל יום זה [י"ט כסלו] להפצת המעיינות, ובאופן שיהיה רישומו ניכר במשך השבועות והחודשים שלאחרי זה, כיוון שנקרא ראש-השנה לחסידות ודרכי החסידות"⁶.

* "פשט המנהג, אשר עיקר ההתוועדות די"ט כסלו הוא באור ליום כ' כסלו, כי הגאולה מהמאסר היתה בעת תפילת מנחה, שלוש שעות אחר זה היה בדירת מנגד בייסורים נפשיים וכו'.

"בכל זה, הרי בכמה וכמה מקומות מתוועדים גם באור לי"ט כסלו, וברכת חסידים עליהם תבוא. "בכלל, שני אופנים בהתוועדות:

"א) לסדרה במקומות רבים בעיר, בכדי שישתתפו גם אנשים כאלו אשר למקום אחר לא היו באים. ב) לאסוף כל המתוועדים במקום אחד,

(5) שיחת ש"פ שמות תשי"ג, 'תורת מנחם - התוועדויות' ח"ז עמ' 291. וראה גם סה"ש תש"ד עמ' 50, ש"ט כסלו הוא "שמחת תורה של פנימיות התורה", ובשמחת תורה "מסיימים ומתחילים את התורה".

לשאלה אודות אדם שלא יכול היה לסיים את המסכת דחלוקת הש"ס עד י"ט בכסלו, האם צריך להשלימה אחר-כך, והאם יש איזה עניין לסיים עד כ"ד בטבת [תאריך חלוקת הש"ס בשנים תרס"ג-תשי"ב, כמובא לקמן], ענה הרבי: "וכל ההקדם ישובח, כמובן." (נדפס ב'כפר חב"ד', גיליון 927 עמ' 21).

(6) אג"ק חט"ז עמ' קלב.

מעבר לכל מדידה והגבלה.

אלא שאם הי' אדה"ז כותב במכתבו זה רק אודות פעולתה של הגאולה בנוגע להפצת פנימיות התורה וכו', היתה קיימת אפשרות להניח, שה"גאולה" בעבודת האדם צריכה להיות רק בעניני תורה ומצוות.

דהנה אמרו רז"ל על הפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"¹⁴, "בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כאו"א מישראל"¹⁵, היינו, שתכלית עבודתו

"מדת חסידות".

ובזמן הזה נוסף עוד ענין: בזמן הגמרא היו עניני "לפנים משורת הדין" בבחינת "מידת חסידות", והי' צורך ללימוד מיוחד מכך, שלמדוהו בגמרא¹⁸ מהפסוק¹⁹ "אשר יעשון - זו לפנים משורת הדין", ועד שאמרו בגמ' (שם) "לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה... ולא עבדו לפנים משורת הדין", היינו שבזמן ההוא לא נכלל ענין "לפנים משורת הדין" ב"דין תורה"; אמנם בזמן הזה כבר

אדמו"ר הזקן עמד במצב של רוממות הנפש, במצב של גאולה;

הכיצד הקדיש מזמנו היקר וטרח לכתוב במכתבים על דבר

עניינים הקשורים לגוים?!

נכללו דינים אלו בתוך השו"ע²⁰, משום שבזמנו ה"לפנים משורת הדין" שבש"ס הוא בגדר דין. וטעם הדבר הוא, כי היות שנוסף בחושך העולם - מובן שיש להוסיף לעומת זה ב"אור" שבעולם. ואם כן, גם ההתעסקות ב"כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעהו" באופן של "לפנים משורת הדין" ע"פ שו"ע עדיין איננה מבטאת מספיק את ענין הגאולה, ויש לעסוק בכך גם לפנים משורת דין זה שבשו"ע!

ד. הוראה נוספת ממכתב אדה"ז הנ"ל - בנוגע להנהגת האדם בתוך סביבתו, ובהקדים:

ההתעסקות ב"מעשיך" וב"דרכיך" (שצריכה להיות תוך כדי מעשה ועבודה כפשוטה כדברי המכילתא "ששת ימים תעבוד²¹ - זו מצות עשה"), נעשית בזמן הגלות באופן של מגע ומשא עם אומות העולם; כך רצה הקב"ה, שבזמן הגלות יצטרכו בני ישראל לעזרתם של "זרים" (בטרם בוא המצב של "ועמדו זרים ורעו צאנכם"²²) המושלים

של כאו"א מישראל - להיות מקדש ומשכן לו ית', וזהו כל חייו לעסוק בתורה ומצוותי, "היא חיינו ואורך ימינו". ובהתאם לכך עלול אדם לחשוב, שההוראה מן גאולת י"ט כסלו היא שעליו להפיץ את מעיינות החסידות בתוך המקדש הפרטי שלו, עד ל"חוצה" שבתוכו.

על כך מלמד אותנו המכתב האמור שאין זה מספיק, כי כשם שהגאולה בי"ט כסלו פעלה לא רק בענייני פנימיות התורה אלא גם על השרים והעמים, כן גם ה"גאולה" הפרטית צריכה להיות לא רק בענייני תומ"צ, אלא גם ב"כל מעשיך" ו"כל דרכיך", דהיינו בקיום הציווי ד"כל מעשיך יהיו לשם שמים"¹⁶ ו"בכל דרכיך דעהו"¹⁷.

במלים אחרות: ההתעסקות בכל מעשיו לשם שמים ובכל דרכיך דעהו צריכה להיות לא רק בהתאם לחיוב שבדבר ע"פ הדין שבנגלה דתורה (בשו"ע), אלא עליו לעסוק בכך מתוך "נשמתא דאורייתא", מתוך חיות מיוחדת ובכוונה מיוחדת - ובלשון ההלכה: "לפנים משורת הדין", באופן של

(14) שמות כה,ח.

(15) הובא בלקו"ת ר"פ נשא (כ, סע"ב) בשם "ארז"ל. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו (ד"ה ושני פסוקים - סט, ב). ועוד. - נסמן בלקו"ש חכ"ז ע' 414.

(16) אבות ב,יב.

(17) משלי ג,ו.

(18) בבא מציעא ל, ב.

(19) שמות יח,כ.

(20) ראה שו"ע חו"מ סרנ"ט ס"ה. שם ס"ב. וראה שו"ע אדה"ז סקנ"ו ס"ג.

(21) שמות כ,ט.

(22) ישעיהו סא,ה.

ככיפה, ודוקא כאשר שלום אצלם – נעשה שלום גם אצל בני ישראל, ובלשון הפסוקים²³ "כי בשלומה יהי לכם שלום". ומטעם זה נקבע גם הכלל²⁴ ש"דינא דמלכותא דינא".

ודבר זה ש"דינא דמלכותא דינא" אינו בסתירה לדיני התורה, שהרי ידוע מה שמבואר בפוסקים, שבמקום ש"דינא דמלכותא" עומד בסתירה לדין בשו"ע לא קיים אז הכלל "דינא דמלכותא דינא", כי דיני התורה לא "הלכו" לכתחילה לגלות, שהרי זאת התורה לא תהי' מוחלפת, התורה אין בה שום שינוי מזמן ביהמ"ק לזמן הגלות; הכלל "דינא דמלכותא דינא" חל רק בעניינים כאלה שבהם קובע מלכתחילה ע"פ התורה "מנהג התגרים" וכיו"ב, ומנהגי המדינות וכו' [הקשורים, דרך אגב, עם מזלה של כל מדינה ומדינה], ועוד זאת – המעיין בדברי הפוסקים יבין, שעצם "דינא דמלכותא" מקבל את התוקף של דין תורה!

[וע"ד הנאמר בכ"מ לגבי הוראות הרופא, שהיות שהתורה אמרה שבמצב של העדר הבריאות יש לקיים "ונשמרתם מאד לנפשותיכם"²⁵ ע"י "ורפא ירפא"²⁶, הרי הממלא את הוראות הרופא, מקיים בכך את דין התורה].

בהתאם לכך יכול אדם לחשוב, שעליו להסתפק במילוי "דינא דמלכותא", ו"דרשו בשלום העיר גו' כי בשלומה יהי' לכם שלום" – מבלי להשפיע משהו משלו בתור איש יהודי ובכך לקדש את השם.

הרי ביחס לזה ידוע הסיפור המפורסם עם ר' שמעון בן שטח עם האבן הטובה והחמור וכו'²⁷, שהתנהגותו המיוחדת של ר"ש בן שטח גרמה לקידוש שם שמים שאין כמוהו!

ומזה אנו למדים שאין על היהודי להסתפק בקיום "דינא דמלכותא", אלא עליו להתנהג גם ביחס לגויים באופן של "לפנים משורת הדין", באמונה, כך שהדבר יגרום לקידוש השם.

[והרי הסיפור עם ר"ש בן שטח הי' בזמן הסנהדרין, בזמן שביהמ"ק הי' קיים, ור"ש בן שטח

עצמו כבר חזר באותו זמן ממצרים והי' מחברי הסנהדרין ואעפ"כ הוא מצא לנכון להדגיש במיוחד כיצד יש להשתדל לקדש שם שמים גם בעיניו של ישמעאלי.

וסיפור זה יש בו גם תוקף של הוראה, שהרי הוא חלק מה"תורה" (מלשון הוראה), ולא עוד אלא שיש בו מעלה יתירה אפילו לגבי שאר החלקים שבתורה, ושלא כדעת הטועים שסיפורי התורה אינם הוראות ח"ו – שהרי ידוע שאין למדין הלכה לא ממשנה וכו' ולא מהלכה עד שיאמר לו הלכה למעשה, ומעלה יתירה במעשה בפועל ד"מעשה רב", כך שהעובדה שדבר זה אירע במעשה בפועל דוקא – מהווה הוראה ברורה ביותר].

ובלשון הגמרא²⁸ שאחת השאלות ששואלים את האדם לאחר מאה ועשרים שנה היא – "נשאת ונתת באמונה", היינו שלא מספיקה ההתנהגות הנראית כהולמת וצודקת, אלא צ"ל "באמונה", עוד יותר מ"דינא דמלכותא" וכו',

וחשיבות הדבר מודגשת בכך, שאפילו בשעה שאין לו לאדם אפשרות לתקן זאת (לאחר מאה ועשרים), בכל זאת שואלים אותו שאלה זו.

והיות שקיום ציווי זה ד"נשאת ונתת באמונה" הוא מחמת היותו ציווי התורה אשר "דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום"²⁹ – מובן, שהתנהגות זו פועלת על הסביבה באופן של נועם ושלוש, קידוש השם בעיני מלך המדינה ושרי המדינה ושרי העמים וכו'.

1. במלים אחרות:

ע"פ התורה אין לו ליהודי להסתפק בכך שהוא מקיים את מצוות התורה, אלא עליו לעשות את כל התלוי בו להשפיע גם על אוה"ע שמסביבו, ע"י קידוש השם וכיו"ב.

ולמרות שיש הבדלה בין ישראל לעמים, ולמרות שקיימת הטענה (טענת המבלבלים) "דיו שיפיקע את עצמו"³⁰ ולמה לו להתעסק עם אוה"ע ושרי המדינה – הרי ע"פ התורה קיים החיוב לדאוג גם לאוה"ע שסביבו, ובלשון הפסוקים³¹ "ודרשו בשלום

בחי היום יום לפי הוראותיה".

שנים לאחר מכן, בכ"ג כסלו תשד"מ (שם עמ' 452), הוא כותב:

"הנני להודיע כי השתתפו בהתוועדות אור ליום הגאולה ור"ה לחסידות י"ט כסלו ציבור שזה כמה שנים לא זכינו לראות בבית המדרש של הישיבה. באו שני אוטובוסים מריו [די ז'נרו] וגם בעלי בתים מפרטופוליס וב"ה שמחנו והשתדלנו לשמח אחרים גם כן... והבעת תודה לכ"ק אדמו"ר שליט"א עבור מתנת חנם של נתינת כח וברכות קודש שאפשרו בחושך כפול ומכופל להגיע לכל זה".

האלוף נטל חלק בשמחה

כמעט מאז ייסוד כפר-חב"ד נהפכו חגיגות י"ט כסלו בכפר-חב"ד לחגיגות המרכזיות של היום הבהיר בארץ הקודש, כשבאופן מתמיד זירז הרבי, עודד, ותבע לארגון מסודר ומפורסם של האירועים.

הנה קטע ממכתב אחד התמימים מתמימי ישיבת תומכי תמימים המרכזית בכפר חב"ד, מיום שני כ"א כסלו תשל"ל, שבו הוא מדווח לעמיתו ב-770 על חגיגת י"ט כסלו בכפר:

1. אתמול בלילה היתה כאן החגיגה, כרגיל בהשתתפות נשיא המדינה; וכן השתתפו מר קשתי, האלוף רחבעם זאבי ועוד. המנחה היה הרה"ח ר' צבי גרינוולד שי' שעשה מלאכתו נאמנה.

2. 'קול ישראל' העביר ב'שידור-חי' בתוכנית 'היום הזה' את רגעי כניסת נשיא המדינה לבית הכנסת, וכן השמיעו דברים קצרים שאמר הרה"ח ר' יצחק גנזבורג.

3. מספר המשתתפים היה כרגיל, אך השמחה הפעם היתה יוצאת מן הכלל.

4. אחרי החגיגה [הגדולה והרשמית] התקיימה התוועדות בביתו של הרה"ח ר' פייטל שי' סודקביץ עם חברי ארגון נכי צה"ל משעה 10.30 עד השעה 13.00.

5. סיפר לי הת'... כי כשעשה את דרכו מוקדם יותר לביתו של ר' פייטל סודקביץ נעצרה לידו מכונית צבאית והוא ראה את מפקד בסיס חיל-האוויר מתל-נוף, אלוף משנה שמואל שפר, וכן את סרן אלישע (אותם הכיר מפעילות ערבי חב"ד בבסיסים). הוא לקחם עמו לבית-הכנסת והעלה אותם לבמה. הם מאוד נהנו וכתום החגיגה הגדולה הגיעו גם לביתו של פייטל, ושם נהנו עוד יותר מר' צבי גרינוולד. שמואל שפר שתה אתם הרבה מאוד משקה והיה במצב רוח מרומם. החליטו החברה בתיאום עם ר' צבי גרינוולד שהוא יארגן ערב חב"ד בבסיסו לכל אנשי הבסיס, בימים הקרובים. "הוא הבטיח שאת הערב הוא יארגן בעצמו..."

עין בעין יראו

כך תיאר אחד התמימים ב-770 דאז, הרה"ח אברהם אלטר שי' הלוי הבר, את התוועדות י"ט כסלו תשכ"ו אצל הרבי (מכתבים מבית חיינו' עמ' 49):

"... בסיום ההתוועדות ניגנו ד' בבות, ובאמצע אד"ש עצם את עיניו והיה ערנסט [רציני], ולאחר מכן נגנו נייע זשוריצי כו', ונעמד כ"ק אד"ש ורקד והרקיד את כולם. בהמשך נגנו אני מאמין, וגם שם עצם אד"ש את עיניו והיה ערנסטער [רציני].

"לבסוף בירך ונתן את המזונות שיתוועדו היום. ובאמת עכשיו מתחילים להתוועד למטה, ואולי ר' ניסן [=נעמנאו] שבא לכאן לי"ט כסלו – יתוועד, ואסיים".

(23) ירמיהו כט,ז.

(24) בבא קמא קיג.א. נדרים כח.א.

(25) דברים ד,טו.

(26) שמות כא,יט.

(27) דברים רבה פ"ג,ה.

(28) שבת לא, א.

(29) משלי ג,יז.

(30) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 566 ואילך.

(31) ירמיהו כט,ז.

"יום הבהיר י"ט כסלו ממשמש ובא"

מה יענה יהודי פשוט לשאלה: מהו ענינו של י"ט כסלו? • הרבי מבקש דיווחים מפורטים • דיווחים מחגיגות היום הבהיר בברזיל ובכפר חב"ד, ותיאור חלקי של התוועדות י"ט כסלו תשכ"ו • ושם: "תורת רבנו הזקן... התורה אשר יצאה לאור צדקתה גלוי לעיני כל ביום הי"ט כסלו"

סיבת המאסר והגאולה

גם במכתבים שבהם הרבי השיב לפונים אליו בעניינים אישיים, הזכיר את עניין י"ט כסלו; כך למשל כותב הרבי בי"ג בכסלו תשי"ט (אגרות קודש כרך ח"י עמ' צח):

לרגל יום הבהיר י"ט כסלו הממשמש ובא, אחתום מכתבי בברכה לבשורות טובות בכל האמור בטוב הנראה והנגלה... בשבת פרשת תולדות תשמ"ה (התוועדות תשמ"ה כרך ב, עמ' 717) אמר הרבי:

כאשר שואלים יהודי פשוט מהו ענינו של י"ט כסלו? – צריכים לראות – משיב בפשטות – מה אומר על כך בעל הגאולה עצמו, ומה אומרים על כך – להבדיל – אלו שאסרוהו בתחילה ושחררוהו בי"ט כסלו.

ובכן, בעל הגאולה אומר שגאולתו קשורה עם ענין התורה – גילוי פנימיות התורה, תורת החסידות. וכן, להבדיל, הגויים שאסרוהו – הרי סיבת המאסר היתה הטענה על כך שמחדש ענינים בתורה שתוכנם מרידה במלכותו, וכאשר נוכחו לדעת שטענה זו בשקר יסודה – שחררוהו, והתירו לו להמשיך בפירסום והפצת תורתו.

וזהו גם הקשר דיו"ד וי"ט כסלו לחנוכה – מכיון ש"תורה" (תוכן הענין דיו"ד וי"ט כסלו) ענינה "תורה אור", על-דרך ובדוגמת האור דורות חנוכה.

לאחד מחשובי עסקני חב"ד כתב הרבי בא' דראש-חודש טבת תשי"ז ('נלכה באורחותיו' עמ' 151):

לאחרי שתיתקו הארוכה שוב הפעם... נתקבל מכתבו מכ"ו כסלו, בו כותב, בקיצור נמרץ – אודות ההתוועדות ד"ט כסלו. ולפלא הקיצור במקום שאמרו לפרט.

שמחה וגם רצינות

כך דיווח הרה"ח הר"ר חיים בנימיני שיחי' לרבי בג' טבת תשכ"ז ('שייבה של מעלה' עמ' 163):

"בחג הגאולה התוועדנו עם בני הישיבה אור ליום הבהיר י"ט כסלו. כמו כן ביום כ"א כסלו במסיבת סיום שנת הלימודים, בה סיימנו מסכת ראש השנה בהשתתפות הורי התלמידים שיחיו עם אורחים רבים וניצלנו את ההזדמנות לפרסומי ניסא ברבים.

"יש לציין כי בהתוועדות עם תלמידינו שיחיו בערך כשעתיים וחצי, הורגשה בתוך השמחה גם הרצינות איך שקיבלו ושמעו את אשר נאמר, ואיך ששרו ורקדו בין חלקי סיפור פרשת הגאולה וחזרת שיחות ואיך שרצו להמשיך עוד ועוד. יהי רצון שכל הפעולות וההשתדלות לקרב אותם תמיד יותר ויותר לתורתנו הקדושה בכלל ותורת החסידות בפרט, תביא תוצאות גם לגבי התנהגותם

השרים שהחליטו ע"ד הגאולה, שגם הם יכירו שאין הם אלא כגרזן ביד החוצב, ולא עוד אלא שייכנו כי "מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו!" ועוד זאת: מבואר במפרשי המקרא בנוגע לפרעה מלך מצרים (הגלות הראשונה שהיא השרש לכל הגליות) שטענתו "לא ידעתי את הוי"ט³⁴ היתה: אינני מכיר בשם הוי' שלמעלה

העיר אשר הוגליתם שמה והתפללו בעדה", והרי "שלום העיר" יכול להיות רק כאשר "העיר" או "המדינה" מתנהגת בהתאם להוראת התורה. וכמובא ברמב"ן (ובספרי כמה גדולי ישראל) ש"שלום העולם" יש לו קיום ע"י שבע מצוות בני נח, המבטיחות שיהי' ("לא לתוהו בראה", אלא) "לשבת יצרה". ובפשטות הענין, ששבע מצוות בני

הגילוי הנעלה שהיה בעת הגאולה, פעל על השרים שהחליטו על דבר הגאולה, שגם הם יכירו שאין הם אלא כגרזן ביד החוצב, ולא עוד אלא שייכנו כי "מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו"

מהטבע, אלא בשם אלקים (בגימטריא הטבע), וכמ"ש "האלקים יענה את שלום פרעה"³⁵; טענתו של פרעה היתה, ששם הוי' שייך לבני ישראל, ואילו בנוגע לאומות העולם נאמר בכתוב "אשר חלק ה' אלקיך אותם לכל העמים תחת כל השמים"³⁶, כלומר שהם מקבלים חיותם משם אלקים לשון רבים, ממלאכים שבשמים ועד למזלות שבשמים. ורק לעתיד לבוא נאמר "ונגלה כבוד השם וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר"³⁷, דהיינו שאז יהי' גילוי שם הוי' גם לעמי הארץ, וזה יפעול עליהם שיהי' "ועמדו זרים ורעו צאנכם"³⁸.

וגם ענין זה נפעל בעת גאולת י"ט כסלו, כפי שמדגיש רבינו הזקן, שהשרים ענו ואמרו (לא "מאת האלקים" אלא) "מאת הוי' היתה זאת היא נפלאת בעינינו!"

ולא עוד אלא שהכריזו על כך בקול רם וכו', כדאיתא בגמ'³⁹ ד"וענו ואמרו" היינו בקול רם. ופעולת הגילוי דשם הוי' היתה בארץ, למטה ביותר, כמודגש כמה פעמים בלשון אדמו"ר הזקן במכתב הנ"ל "הפליא והגדיל ה' לעשות בארץ"

נח עם כל סעיפיהם [שלושים מצוות]³² – אלה הם יסודות הקיום של ישוב בני אדם בכל העולם כולו, כנראה בחוש.

וזהו מה שפוסק הרמב"ם בספרו³³ ש"צוה משה רבינו מפי הגבורה לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח", ובהדגשה – שציווי זה הי' בשעת מ"ת לישראל, יחד עם נתינת כל שאר תרי"ב מצוות, היינו, שעל כל אחד ואחד מישראל מוטל חיוב מיוחד להשפיע על אוה"ע לקיים את שבע מצוות בני נח.

ז. לאחר הקדמה זו נוכל להבין מדוע האריך אדמו"ר הזקן במכתבו האמור בנוגע לפעולת הגאולה על אומות העולם, ואת ההוראה שיש ללמוד מכך:

היות שתפקידו של כל יהודי הוא, לא להסתפק בהפצת היהדות בתוך סביבתו וכו', אלא עליו גם להשתדל "לכוף כל באי העולם" שיקיימו שבע מצוות בני נח – מלמד אותנו רבינו הזקן, שפעולת גאולתו היתה גם בכיוון זה, שהעמים והשרים גם הם הרגישו שזהו מצב של גאולה, כך שהם הושפעו מכך לטובה.

הגילוי הנעלה שהי' בעת הגאולה, פעל על

(32) ראה חולין צב, סע"א.
(33) הל' מלכים פ"ח ה"י.

(34) שמות ה.ב.
(35) בראשית מא, טז.
(36) ואתחנן ד, יט.
(37) ישעיהו מ, ה.
(38) ישעיהו סא, ה.
(39) סוטה לג, א.

הנישואין לעתיד על ידי פנימיות התורה

בפנימיות התורה נמשך העצם

החידוש של רבינו הזקן בתורת חסידות חב"ד הוא התגלות פנימיות התורה בהתלבשות בהשגה, שיוכלו להבין בשכל אנושי. ואף שההתלבשות באותיות של הבנה והשגה היא ירידת המדרגות למטה, הרי, על-ידי הירידה למטה דווקא נמשך בחינת העצם, ועל-ידי זה נשלמת הכוונה העליונה בבריאת העולם – העניין שהיה אדם הראשון צריך להשלים בעבודתו, ולא אסתייע מילתא, ונשלם במתן-תורה, אלא שבמתן-תורה היה זה בנוגע לעצם הנגלה שבתורה, וכמו כן נעשה על-ידי תורת חסידות חב"ד בנוגע לעצם פנימיות התורה. [...] ויש להוסיף, שבפנימיות התורה מודגש יותר עניין המשכת העצם שנעשה על-ידי ההתלבשות למטה דווקא: מבואר בדרושי חסידות בפירוש דברי המדרש, "העולם הזה אירוסין היו, שנאמר וארשתך לי לעולם. אבל לימות המשיח יהיו נישואין, שנאמר כי בועלך עושיך". כלומר, שבמתן-תורה נעשה הקשר של בני ישראל עם הקב"ה באופן של אירוסין בלבד, ולימות המשיח תהיה גם השלימות של נישואין. וזהו גם מה שנאמר "והיה ביום ההוא גו' תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי", ש"בעלי" הוא "לשון אדנות ומורא", "ככלה בבית אביה", "דאכתי ארוסה היא ואין לו בה אישות", ורק לעתיד-לבוא "תקראי אישי", "לשון אישות ונישואין", "ככלה בבית חמיה שכבר נישאת". וטעם הדבר – משום שבמתן-תורה (ועד עכשיו, "העולם הזה") נתגלה בעיקר הנגלה שבתורה, ולימות המשיח יהיה עיקר ושלמות הגילוי של פנימיות התורה. והעניין בזה: החילוק בין אירוסין לנישואין, הוא, שעל-ידי אירוסין (קידושין) "אסר לה אכולי עלמא כהקדש", אבל עדיין אין כאן המשכה בפנימיות, ודוגמתו בתורה – שבמתן-תורה נתגלה בעיקר החיצוניות והגליא שבתורה, ואילו הפנימיות והנסתר נשאר בבחינת מקיף; ולימות המשיח יומשך ויתגלה גם הפנימיות והנסתר באופן של המשכה בפנימיות, בדוגמת הייחוד של נישואין, ומה גם שהייחוד צריך להיות באבר חי, ודוגמתו בסתים דאורייתא שהיא החיות שבתורה. וכיוון שפנימיות התורה היא בדוגמת הייחוד וההמשכה פנימית של נישואין – מודגש בזה עניין המשכת העצם שנעשה על-ידי ההתלבשות למטה דווקא, כמו בנישואין.

(מהתוועדות י"ט בכסלו ה'תשי"ב – תורת-מנחם כרך ז, עמ' 195-197 בלתי מוגה)

דרך קלה להבאת הגאולה ב"שלום"

מבואר בכמה מקומות, שכללות עניין הגלות קשור עם עבודת הבריורים – בירור רפ"ח ניצוצים כו', ו"כשיגמרו הבריורים יבוא משיח במהרה בימינו אמן". ועל-פי זה צריך להבין: כיצד אומרים שעל-ידי העבודה ב"פועל מעיינותיך חוצה" פועלים את ביאת משיח צדקנו – הרי עניין זה תלוי בשלימות וגמר בירור הניצוצים, ומה שייך זה להפצת מעיינות פנימיות התורה?! והביאור – שזהו החילוק שבין עבודה באופן של מלחמה לעבודה באופן של שלום: [...] ולעומת זאת, ישנה דרך נוחה ומהירה יותר – הפצת המעיינות חוצה, שעבודה זו היא באופן של שלום, היינו, שאין צורך כלל במלחמה עם המנגד, כי כאשר "מעיינות" פנימיות התורה באים באופן של "הפצה" במקום ה"חוצה" – הרי זה שוטף ("עס שוויינקט אראפ") בדרך ממילא את כל הדברים המעלימים ומסתירים, ואז נפעל בדרך ממילא גם עניין בירור הניצוצות...

(משיחת שבת פרשת וישלח, י"ד בכסלו ה'תשמ"ה; התוועדות ה'תשמ"ה, כרך ב, עמ' 508 והלאה – בלתי מוגה)

וכו'. וטעם הדבר הוא – משום שבי"ט כסלו היתה "טעימה" של הגאולה דלעתיד, כאשר יהי' "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר".

וזהו הביאור מדוע האריך על כך אדמו"ר הזקן במכתבו (אריכות בכמות ובאיכות): היות שכל הגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות⁴⁰, משום שאין הקב"ה רוצה שקבלת הגילוי דלעתיד תהי' בבחינת "נהמא דכיסופא", וכמארז"ל⁴¹ "רוצה אדם בקב שלו מתשעה קבין של חבירו" – ולכן קבע הקב"ה, עצם הטוב וטבע הטוב להיטיב – שגם בעבודת האדם יהי' ענין שהוא הכנה לגילוי הנ"ל.

ובפשטות – הרי זה ע"י הפצת שבע מצוות בני נח בכל מקום בעולם, גם במקום שבו עדיין לא נמצאים שם יהודים וכו', כי העובדה שנועד ליהודי שמקום זה ישנו במציאות, והעובדה שיש לו קשרי מסחר וכו' במקום זה ניתנה לו מאת הקב"ה כדי שיוכל להשפיע במקום זה שיהי' "לשבת יצרה", ובזה לעשות הכנה מתאימה לגילוי שם הוי' גם לאוה"ע לע"ל.

(קטעים משיחת י"ט כסלו תשד"מ – תורת מנחם – התוועדות תשד"מ כרך ב' עמ' 608)

וזוהו הביאור מדוע האריך על כך אדמו"ר הזקן במכתבו (אריכות בכמות ובאיכות): היות שכל הגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות⁴⁰, משום שאין הקב"ה רוצה שקבלת הגילוי דלעתיד תהי' בבחינת "נהמא דכיסופא", וכמארז"ל⁴¹ "רוצה אדם בקב שלו מתשעה קבין של חבירו" – ולכן קבע הקב"ה, עצם הטוב וטבע הטוב להיטיב – שגם בעבודת האדם יהי' ענין שהוא הכנה לגילוי הנ"ל.

ובפשטות – הרי זה ע"י הפצת שבע מצוות בני נח בכל מקום בעולם, גם במקום שבו עדיין לא נמצאים שם יהודים וכו', כי העובדה שנועד ליהודי שמקום זה ישנו במציאות, והעובדה שיש לו קשרי מסחר וכו' במקום זה ניתנה לו מאת הקב"ה כדי שיוכל להשפיע במקום זה שיהי' "לשבת יצרה", ובזה לעשות הכנה מתאימה לגילוי שם הוי' גם לאוה"ע לע"ל.

וכח מיוחד ניתן לעבודה זו בי"ט בכסלו, ביום

(40) תניא פרק לו.

(41) בבא מציעא פרק ג משנה ו.

(42) סוטה פ"א סה"ה.

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת – לאור תורתו והזכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים